

Recenzie

Šeben Zaťková, Tímea, Černáková, Eleonóra: *Základy pedagogiky v inžinierskom vzdelávaní*. Praha: Wolters Kluwer, 180 s., ISBN 978-807598-182-0.

Zo samotného názvu publikácie je zrejmé, komu je určená. Samotné autorky zameranie publikácie charakterizujú: „Cieľom publikácie je poskytnúť základnú orientáciu v oblasti pedagogických vied vysokoškolským študentom a absolventom inžinierskych odborov štúdia, ale aj študentom učiteľstva profesijných predmetov, takisto mladým začínajúcim učiteľom a doktorandom, vysokoškolským učiteľom.“

Ide teda o publikáciu, ktorá má študujúcemu poskytnúť základnú orientáciu v pedagogike. Čitateľ teda otvára publikáciu s očakávaním „základov“. Avšak už prvotný pohľad do obsahu naznačuje, že tá „orientácia“ je obsiahlejšia, ako by sme očakávali. Vedome sa nebudeme venovať jednotlivým kapitolám, ale zaujmeme komplexnejšie stanovisko.

Prvým zamyslením je, či predmetná publikácia uvedie študujúceho do podstaty pedagogiky a či mu poskytne pohľad a následne po preštudovaní knihy aj vedomosti z uvedeného vedného odboru. Pozorné preštudovanie jednotlivých kapitol /celkom jedenásť/ nás vedie k vyjadreniu, že každý kto po nej siahne získa komplexný pohľad na to čo je pedagogika. Ide teda o oblasti: ako sa vyvíjala, čo je obsahom výchovy, činitele pôsobiace na výchovu, základné otázky teórie vyučovania, základy pedagogickej diagnostiky, metodológie pedagogického výskumu, ale aj pohľad na žiakov so špecifickými výchovno-vzdelávacími potrebami a vzdelávanie dospelých. Samozrejme, od „základov“ nemožno očakávať detailnejšie spracovanie tej - ktorej oblasti. Zastávame však názor, že autorkám sa podarilo vyčerpávajúco opísať – vysvetliť podstatu jednotlivých oblastí, ba viaceré aplikovali – doplnili o špecifické pohľady vo vzťahu k inžinierskemu štúdiu, v prvej kapitole je to, napr. „*Inžinierska pedagogika v systéme pedagogických vied*.“ Vychádzajú pritom z ponímania tejto pedagogiky J. Průchom, ale aj medzinárodnej spoločnosti IGIP. Autorky dodávajú, že v literatúre sú opisované tri európske inžiniersko-pedagogické školy: drážďanská, pražská a klagenfurtská.

Vzhľadom na to, že ide o „základy“ ani pohľad do histórie pedagogiky nemôže byť rozsiahly. Z toho čo o histórii nachádzame na str. 20 až 53 považujeme za dostačujúce. Učiaci sa získa pohľad na výchovu od staroveku až po dnešok. Okrem opisu jednotlivých období, v uvedenej časti nachádzame aj myšlienky, resp. prínos mnohých významných pedagógov pre oblasť výchovy. Kapitola končí pohľadom na alternatívne školstvo, ako výsledok snáh a zmien o efektívnejšiu edukáciu v 20. storočí.

Po vysvetlení základnej pedagogickej terminológie sa autorky v troch kapitolách zaoberajú viacerými stránkami výchovy: teoretické základy výchovy, subjekt výchovy, výchovné prostredie a výchovno-vzdelávacie inštitúcie. Uvedené kapitoly podávajú ucelený pohľad na oblasť výchovy a študujúci po ich preštudovaní si osvojí všetky aspekty spájajúce sa s výchovou. Za zmienku stojí, že autorky sem zaradili aj podkapitolu „*Moderné pojmy pedagogiky*.“ Považujeme to za prínosné, najmä z toho dôvodu, že tieto pojmy sa čoraz častejšie používajú pri opise edukácie, napr. edukačná realita, edukátor, edukant, edukačné konštrukty. Inovatívny pohľad je, napr. aj v podkapitole „*Globálna výchova a globálne rozvojové vzdelávanie*“ a „*Multikultúrna výchova*“. Autorky teda do publikácie vniesli nielen, nazveme to tradíciu, ale aj problematiku, ktorá v súčasnosti rezonuje v našom živote a stáva sa dôležitou. Pri recenznom pohľade na uvedené kapitoly konštatujeme, že sú vyčerpávajúce a sú dobrým opisom výchovnej reality v publikácii, ktorá poskytuje, už viac razy spomenuté, „základy“.

To isté vzťahujeme aj na ďalšiu kapitolu „*Teoretické základy vyučovania*“. V podstate ide o výber kľúčových aspektov všeobecnej didaktiky, teda teórie vyučovania. Popri opise a vysvetlení didaktických pojmov autorky text dopĺňajú aj ukážkou učebnej osnovy predmetu Veterinárny a hygienický dozor a aj ukážkou obsahového a výkonového štandardu pre študijný odbor Poľnohospodárstvo. Tak ako sme uviedli pri predchádzajúcej kapitole, aj pri tejto konštatujeme, že obsahuje všetky kľúčové aspekty – od vymedzenia pojmov, cez vyučovacie zásady a metódy, formy až po novšie koncepcie vyučovania. Pre učebnicu, ktorá je zameraná na základy to považujeme za dostačujúce. Pravda, iné by bolo ak by išlo o samostatnú učebnicu teórie vyučovania. Pripomíname to preto lebo už viac rokov sa konštatuje, že predmetové didaktiky sa musia dôslednejšie zaoberať podstatou edukácie s výraznejšou aplikáciou na ten ktorý predmet alebo študijný odbor. Uvedenú poznámku nevťahujeme k tejto publikácii, je to skôr podnet pre autorky ak by sa v budúcnosti podujali spracovať učebnicu didaktiky.

Pedagogická diagnostika, metodológia pedagogického výskumu, žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a vzdelávanie dospelých sú ostatné kapitoly publikácie. K uvedeným kapitolám poznamenáme, že sú viacmenej stručnou základnou orientáciou v danej oblasti. Vzhľadom na obsažnosť uvedených oblastí, považujeme za potrebné uviesť, že autorkám sa podarilo na niekoľkých stranách uviesť študujúceho do istého zorientovania sa v danej oblasti. Pravda, ide naozaj o základnú orientáciu, ktorá potrebuje ďalšie štúdium literatúry zameranej na tú - ktorú oblasť.

Na závere sa žiada povedať, že predmetná publikácia je obohatením literatúry z oblasti pedagogiky. Autorky v nej opísali kľúčové aspekty edukácie, a to aj s istým presahom do ďalších súvisiacich oblastí edukácie.

Považujeme za potrebné dodať, že predmetná publikácia obsahuje veľa literárnych prameňov, to určite pomôže študujúcim zorientovať sa pri štúdiu a aj siahnuť po ďalšej literatúre.

V neposlednom rade kladne hodnotíme aj súbory otázok a úloh na opakovanie, ktoré sú za každou kapitolou. To je prínos pre autodidakciu každého, kto s touto knihou bude pracovať.

V zmysle vyššie uvedeného publikáciu odporúčame všetkým, ktorí sa zaujímajú, resp. ktorí študujú pedagogiku. Aj napriek tomu, že v názve je napísané „...v inžinierskom vzdelávaní“ nijako to nemá vplyv na to, že by ju nemohli využiť aj tí, ktorí študujú učiteľstvo v „neinžinierskom“ štúdiu. Publikácia dáva ucelený pohľad na kľúčové aspekty pedagogiky.

Erich Petlák
Katedra pedagogiky a špeciálnej pedagogiky PF
Katolícka univerzita
Ružomberok